

รายงานการศึกษาวិชาการด้านวนศาสตร์ชุมชน

การศึกษาข้อมูลกำลังผลิตของพืชอาหารในพื้นที่ป่าชุมชน
กรณีศึกษาของศูนย์ศึกษาและพัฒนานวนศาสตร์ชุมชนที่ 14 (ลำปาง)

Productivity of Food Plants in Community Forest :

A Case Study of Community Forestry

Research and Development Centre 14 (Lampang)

(COMFREDC 14)

โดย

นายสุมัย ทมายนั่น

นายมานะ จิตฤทธิ

นางสาวพรสวรรค์ นิลสนธิ

นางสาววรลักษณ์ เมธจารย์

ศูนย์ศึกษาและพัฒนานวนศาสตร์ชุมชนที่ 14 (ลำปาง)

ปีงบประมาณ 2549

บทคัดย่อ

การศึกษาข้อมูลกำลังผลิตอาหารในพื้นที่ป่าชุมชน ตามโครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ ปี พ.ศ. 2548 ท้องที่จังหวัดลำปาง แพร่ น่าน และตาก จำนวน 81 หมู่บ้าน ได้ทำการศึกษาในปี 2549 โดยวัตถุประสงค์เพื่อประเมินกำลังผลิต และมูลค่าผลผลิตในด้านพืชอาหารป่า พืชสมุนไพร รวมทั้งแมลง และสัตว์ขนาดเล็ก จากป่าชุมชน โดยอาศัยข้อมูลจาก ปชช.3 ของสำนักงานป่าไม้สาขาจังหวัด ตลอดจนแบบสอบถามที่ออกแบบโดยส่วนพัฒนาวิทยาศาสตร์ชุมชน สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล 2 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปในการดำเนินงานป่าชุมชน และข้อมูลกำลังผลิตอาหารในพื้นที่ป่าชุมชน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

จังหวัดลำปาง มีป่าชุมชนตามโครงการ ฯ จำนวน 15 หมู่บ้าน โดยมีเนื้อที่ป่าชุมชน ตั้งแต่ 100 ไร่ ถึง 2,000 ไร่ ซึ่งทั้งหมดเป็นลักษณะป่าชุมชนแบบดั้งเดิม ชนิดป่าเป็นป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ส่วนใหญ่จะพบพืชอาหารประเภทหน่อไม้ เห็ด ผักหวาน ไข่มดแดง จิ้งหรีด อังอ่าง และเมื่อพิจารณาผลตอบแทนที่คิดเป็นตัวเงิน พบว่า เห็ดโคน เห็ดถอบ ผักหวาน ไข่มดแดง อังอ่าง มีราคาสูง ผลตอบแทนที่ราษฎรได้รับ คิดเป็นมูลค่าผลผลิตรวมต่อปี หมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์จากป่ามูลค่าน้อยที่สุด ประมาณ 36,000 บาทต่อปี และหมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์จากป่ามูลค่ามากที่สุด ประมาณ 2,000,000 บาท ต่อปี

จังหวัดแพร่ มีป่าชุมชนตามโครงการ ฯ จำนวน 27 หมู่บ้าน โดยมีเนื้อที่ป่าชุมชน ตั้งแต่ 180 ไร่ ถึง 600 ไร่ ซึ่งทั้งหมดเป็นลักษณะป่าชุมชนแบบดั้งเดิม ชนิดป่าเป็นป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ส่วนใหญ่จะพบพืชอาหารประเภทหน่อไม้ เห็ด ผักหวาน ไข่มดแดง หนอนไม้ไผ่ และเมื่อพิจารณาผลตอบแทนที่คิดเป็นตัวเงิน พบว่า เห็ดโคน เห็ดถอบ ผักหวาน ไข่มดแดง หนอนไม้ไผ่ จิ้งหรีด ต่อ แตน มีราคาสูง ผลตอบแทนที่ราษฎรได้รับ คิดเป็นมูลค่าผลผลิตรวมต่อปี หมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์จากป่ามูลค่าน้อยที่สุด ประมาณ 110,000 บาทต่อปี และหมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์จากป่ามูลค่ามากที่สุด ประมาณ 822,000 บาท ต่อปี

จังหวัดน่าน มีป่าชุมชนตามโครงการ ฯ จำนวน 27 หมู่บ้าน โดยมีเนื้อที่ป่าชุมชน ตั้งแต่ 10 ไร่ ถึง 3,000 ไร่ ซึ่งทั้งหมดเป็นลักษณะป่าชุมชนแบบดั้งเดิม ชนิดป่าเป็นป่าเบญจพรรณ และป่าดิบเขา ส่วนใหญ่จะพบพืชอาหารประเภทหน่อไม้ เห็ด ผักหวาน ไข่มดแดง หนอนไม้ไผ่ และเมื่อพิจารณาผลตอบแทนที่คิดเป็นตัวเงิน พบว่า เห็ดโคน เห็ดถอบ แมงมัน จักจั่น จิ้งหรีด ต่อ มีราคาสูง ผลตอบแทนที่ราษฎรได้รับคิดเป็นมูลค่าผลผลิตรวมต่อปี หมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์จากป่ามูลค่าน้อยที่สุด ประมาณ 39,000 บาทต่อปี และหมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์จากป่ามูลค่ามากที่สุด ประมาณ 220,000 บาท ต่อปี

จังหวัดตาก มีป่าชุมชนตามโครงการ ฯ จำนวน 12 หมู่บ้าน โดยมีเนื้อที่ป่าชุมชน ตั้งแต่ 330 ไร่ ถึง 5,250 ไร่ ซึ่งทั้งหมดเป็นลักษณะป่าชุมชนแบบดั้งเดิม ชนิดป่าเป็นป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ผลตอบแทนที่ราษฎรได้รับคิดเป็นมูลค่าผลผลิตรวมต่อปี หมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์จากป่ามูลค่าน้อยที่สุด ประมาณ 94,000 บาทต่อปี และหมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์จากป่ามูลค่ามากที่สุด ประมาณ 2,320,000 บาท ต่อปี